

DR. ZOLTÁN SZÉKELY LA 80 DE ANI !

Unul dintre cei mai cunoscuți arheologi din România, dr. Zoltán Székely a împlinit recent 80 de ani. Născut la 18 noiembrie 1912 la Dej, arheologul Zoltán Székely și-a făcut studiile elementare și liceale la Sfântul Gheorghe, susținându-și bacalaureatul în anul 1930. În același an se înscrie la Universitatea „Ferdinand I” din Cluj, specialitatea filologie clasică și istorie antică, luându-și licența în 1936. În toamna aceluiași an este numit profesor suplinitor de limbă greacă și latină la liceul „Wesselényi” din Zalău. Începând cu data de 1 septembrie 1937 îl găsim pe Z. Székely la Sfântul Gheorghe, invitat fiind să ocupe catedra fostului său profesor la Colegiul Mikó, Vilmos Csutak. În 1938 îl va urma pe Csutak și în calitate de custode al Muzeului Național Secuiesc. În același an obține o bursă de specializare la Universitatea din Budapesta, unde audiază cursurile unor cunoscuți profesori de arheologie ca Ferenc Tompa (preistorie), András Alföldi (epoca romană) și Gyula László (epoca migrațiilor), iar puțin mai târziu își desăvârșește specializarea la București cu profesorul Ion Andrieșescu, ceea ce-i prilejuiește să facă cunoștință cu profesorii Ion Nestor și Vladimir Dumitrescu, cărora le va deveni, ulterior, colaborator.

Z. Székely debutează ca arheolog de teren la începutul anilor '40, efectuând săpături în castrul roman de la Comolău și în villa rustică de la Ciumăfaia. În 1943 obține titlul de doctor în arheologie, istorie antică și istoria artelor la Universitatea din Cluj. După război, în 1945 își reia activitatea de custode la muzeu, iar din 1949 ocupă postul de director al Muzeului de istorie din Sfântul Gheorghe, pe care îl deține până în 1990 când este pensionat. În anii 1949—1950 a făcut parte din colectivul condus de Constantin Daicoviciu, care a cercetat *limes*-ul răsăritean al Daciei. În perioada 1951—1954 a lucrat sub îndrumarea profesorilor Ion Nestor și Radu Vulpe pe unele șantiere din Moldova (Trușești, Suceava și Poiana), adâncindu-și cunoștințele din domeniul arheologiei preistorice și medievale.

Întreaga sa activitate de arheolog a fost desfășurată sub egida Academiei Române, remarcându-se colaborarea sa strănsă, prin Ion Nestor și Eugenia Zaharia mai ales, cu Institutul de Arheologie din București. În colaborare cu ei au fost reluate, în 1968, și săpăturile arheologice în importanta stațiune neolitică de la Ariușd.

Pe lângă simpozioanele și colocviile organizate pe plan național, Z. Székely a participat — personal sau trimitându-și comunicările — la importante manifestări științifice internaționale. Z. Székely s-a impus în arheologia românească mai ales datorită numeroaselor sale săpături întreprinse în sud-estul Transilvaniei, contribuind substanțial la o mai bună cunoaștere a preistoriei, istoriei antice și medievale a acestei regiuni. Opera sa științifică se remarcă prin multitudinea problemelor abordate, fiindu-i deopotrivă familiare domenii ca neoliticul și eneoliticul, epoca bronzului, prima și a doua epocă a fierului, civilizația geto-dacică, istoria Daciei romane, epigrafia și numismatică, arheologia epocii migrațiilor și a evului mediu timpuriu.

În cursul celor 50 de ani de activitate neobosită pe tărâmul arheologiei, Z. Székely a publicat peste 130 de lucrări în prestigioase reviste de specialitate din țară și străinătate. El însuși a fost editor de publicații muzeale, dintre care se remarcă, înainte de toate, anuarul Muzeului din Sf. Gheorghe, *Aluta* (I, 1969—XVII—XVIII, 1985—1986, 1988), al cărui prim volum a apărut cu ocazia sărbătoririi a 90 de ani

de la întemeierea Muzeului și care a devenit o oglindă fidelă a activității acestei importante instituții culturale și de cercetare științifică din Transilvania.

La aniversarea venerabilei vârste de 80 de ani, cercetătorii Institutului de Arheologie din Iași îi urează domnului dr. Zoltán Székely mulți ani și sănătate pentru a continua, cu aceleași remarcabile rezultate, investigațiile în domeniul arheologiei pe care a slujit-o cu atâta competență și abnegație.

DAN GH. TEODOR

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. *A komolói római tábor* (Castrul roman de la Comolău), Cluj, 1943.
2. *Adatok a Székelyföld népvándorlásokhoz* (Contribuții la epoca migrației în Țara Săcuiașcă), Sf. Gheorghe, 1945.
3. *Jegyzetek Dácia történetéhez* (Notices sur l'histoire de la Dacie), Sf. Gheorghe, 1946, 52 p.
4. *A Ikerőpataki népvándorlaskori lelet* (Descoperire din epoca migrației de la Valea Strâmbă), Budapesta, *Folia Archaeologica*, V, 1946, p. 95—99.
5. *Bronzkori telep Alsócsernátonban* (Așezarea din epoca bronzului de la Cernatul de Jos), *Erdélyi Múzeum*, LI, 1946, p. 76—78.
6. *A kisborosnyói La Tène-kori vár. Adatok Dácia újabb régészeti irodalmához* (Cetatea din epoca La Tène de la Boroșneul Mic. Date la literatura arheologică a Daciei), *Erdélyi Múzeum*, LII, 1947, p. 130—133.
7. *Sepsiszentgyörgy története a középkor végéig* (Istoria orașului Sf. Gheorghe până la sfârșitul evului mediu), Sf. Gheorghe, 1948, 1—29.
8. *Zetevára* (Cetatea de la Zetea), Sf. Gheorghe, 1949, 29 p.
9. *Săpăturile de la Leț—Varheghiu. Tezaurul dacic de la Șimleul Silvaniei. Săpăturile de la Bicsadul Oltului, în Materiale și Cercetări de Istorie Veche*, București, 1951.
10. *Cercetări arheologice în comuna Soroștin*, Mediaș, 1953, 15 p.
11. *Contribuții la cultura dacilor în a doua epocă a fierului*, Miercurea Ciucului, 1954, p. 1—23.

12. Contribuții la cronologia epocii bronzului în Transilvania, în *SCIV*, VI, 1955, 3—4, p. 843—865.
13. *A dalol: az erdély szkitakori leletek kérdéséhez* (Date la problema descoperirilor scitice din Transilvania), *Archaeologia Értesítő*, 1960, p. 43—46.
14. *Die Cernăhov-Sintana de Mureș—Kultur im Gebiete der Ungarischen Autonomen Region der RVR im 4. Jahrhundert u. Ztr.*, in *Bericht über den V. Internationalen Kongress für Vor- und Frühgeschichte, Hamburg 1958*, Berlin, 1961, p. 799—804.
15. *Kaiserzeitliche Fund in Ozd* (recenzie), *Dacia*, N.S., IV, 1961.
16. *Sondajele executate de Muzeul Regional din Sf. Gheorghe, în Materiale și Cercetări Arheologice*, VIII, 1962, p. 325—340.
17. *Noi tezaur dacice descoperite în sud-estul Transilvaniei*, în *SCIV*, XVI, 1965, 1, p. 51—66.
18. *Contribuții la dezvoltarea culturii Noua în sud-estul Transilvaniei*, în *Studii și Comunicări—Muzeul Brukenenthal*, 12, Sibiu, 1965, p. 21—35.
19. *Cimitirul din epoca bronzului de la Pir*, în *SCIV*, XVII, 1966, 1, p. 125—135.
20. *Așezări din prima vârstă a fierului în sud-estul Transilvaniei*, Brașov, 1966, 41 p. + IX pl.
21. *Noi inscripții romane descoperite la granița de est a Transilvaniei*, în *Arheologia Moldovei*, V, 1967, p. 133—141.
22. *Contribuții la studiul culturii Precucuteni în Valca Oltului*, în *Culegere de studii și cercetări*, Brașov, I, 1967, p. 75—85.
23. *Contribuții la problema începutului epocii bronzului în sud-estul Transilvaniei*, în *SCIV*, XIX, 1968, 3, p. 423—428.
24. *Monumentele arhitectonice ale orașului Sf. Gheorghe, 1969*, 14 p. + 35 fig., Muzeul Sf. Gheorghe (colab. Varga Nándor).
25. *Materiale ale culturii Sintana de Mureș din sud-estul Transilvaniei*, în *Aluta*, I, 1969, p. 7—115.
26. *Contribuții la problema așezărilor și cetăților dacice din sud-estul Transilvaniei*, în *Cumidana*, III, Brașov, 1969, p. 90—108.
27. *Die frühesten slavischen Siedlungen in Siebenbürgen*, în *Slavia Antiqua*, XVIII, 1970, p. 125—136.
28. *Contribuții la cunoașterea culturii Boian în sud-estul Transilvaniei*, în *Memoria Antiquitatis*, 11, 1970, p. 19—29.
29. *Villa rustica romană de la Ciomâșia*, în *Studii și Comunicări—Muzeul Brukenenthal*, 15, Sibiu, 1971, p. 155—184.
30. *Contributions à la connaissance du développement de la civilisation Wielenberg*, în *Dacia*, N.S., XV, 1971, p. 307—317.
31. *Elements byzantins dans la civilisation matérielle des VIe—VIIIe siècles dans le sud-est de la Transylvanie*, în *Dacia*, N.S., XV, 1971, p. 353—358.
32. *Slavii și populația băștinașă în sud-estul Transilvaniei*, în *Aluta*, III, 1971, p. 129—139.
33. *Cetatea dacică de la Copusna*, în *SCIV*, XXIII, 1972, 2, p. 201—241.
34. *Așezări din sec. VI—IX e.n. în sud-estul Transilvaniei*, în *Aluta*, VI—VII, 1974—1975, p. 27—35.
35. *Sud-estul Transilvaniei în sec. VI—XIII*, în *Aluta*, VI—VII, 1974—1975, p. 35—57.
36. *Noi descoperiri din epoca romană în sud-estul Transilvaniei*, în *SCIVA*, XXVI, 1975, 3, p. 343—351.
37. *Contribuții privind epoca bronzului în sud-estul Transilvaniei*, în *Aluta*, VIII—IX, 1976—1977, p. 29—36.
38. *Castrul roman de la Olleni*, în *Aluta*, X—XI, 1978—1979, p. 25—36.
39. *Cultura Tisa în valea Tîrnavei*, în *Aluta*, XII—XIII, 1981—1982, p. 27—31.
40. *Considerații privind dezvoltarea culturii Wielenberg în sud-estul Transilvaniei*, în *Aluta*, XVII—XVIII, 1985—1986, p. 137—153.
41. *Așezări din secolele VII—VIII în bazinul superior al Tîrnavei Mari*, în *SCIVA*, XXXIX, 1988, 2, p. 169—198.
42. *Necropola medievală de la Peteni (comuna Zăbala, jud. Covasna)*, în *SCIVA*, XLI, 1990, 1, p. 87—110.
43. *Kora középkori települések a Székelyföldön (XI—XIV. század)* (Așezări din feudalismul timpuriu din Țara Săculiască (sec. XI—XIV)), în *Veszprémi Történelmi Ltr.* I, Veszprém, 1990, p. 3—19.